

Latvijas ainavu digitālais atlants

Pēteris Lakovskis, Linda Ieviņa
Agroresursu un ekonomikas institūts

Zinātniski praktiskā konference
«Izzini ainavu»
LLU, 29.04.2022.

- EAK noteica nepieciešamību raksturot un novērtēt ainavas
- Ainavu novērtēšanas pieejas dažādās valstīs atšķiras, lai gan mērķis viens
- Ainavu atlants - risinājums ainavu novērtēšanas rezultātu atspoguļošanai
- Dažādi ainavu atlantu veidi (drukāti un digitāli) – zinātniskās monogrāfijas, datu bāzes, foto katalogi u.c.
- Digitālie ainavu atlanti:
 - nodrošina precīzu un interaktīvu datu attēlošanu, kā arī datu pārklāšanas un analīzes iespējas
 - sniedz efektīvus risinājumus sabiedrības iesaistei ainavu pārvaldības rīks
 - priekšrocība - regulāri atjaunot un papildināt datus

Apkopojums par ainavu atlantiem pieejams VPP ziņojumos:

<https://www.arei.lv/lv/projekti/2020/ilgtspejiga-zemes-resursu-un-ainavu-parvaldiba>

- Daudzslāņaina ainavu klasifikācijas karte;
- Atsevišķi ainavu datu slāņi;
 - Ainavu tipu karte;
 - Ainavu vienību karte;
- Ainavu katalogi, fotoattēlu datu bāze;
- Ainavu izmaiņas/zemes lietojums dažādos laikos;
- Ainavu biogrāfija;
- Ainava un māksla.

Čehijas ainavu atlants, 2010

Ainavu atlanta tematiskie slāņi tiek attēloti ar pamatnes datiem - zemes lietojums, administratīvās robežas, kultūrvēsturiskās un dabas vērtības u.c.

Digitālie ainavu atlanti

Now showing: Traditional land use and traditional culture

Description of the map composition

Photos of the chapter

End

District

The village

Composition name

Author's name

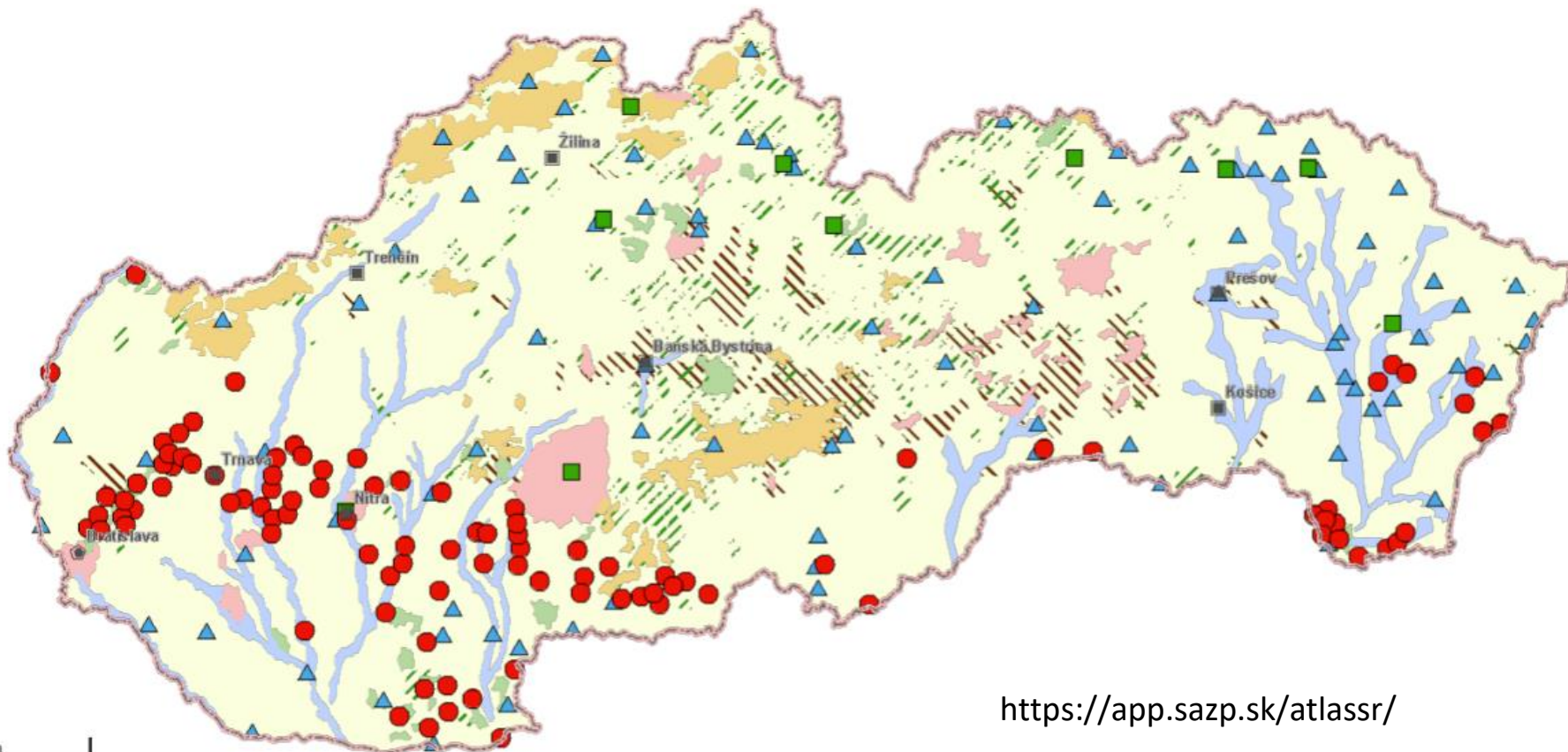
List of map compositions:

- ☐ 2. DEVELOPMENT OF SETTLEMENT AND MAP
- ☐ 3. POSITION
- ☐ 4. INITIAL LANDSCAPE STRUCTURE
- ☐ 5. LANDSCAPE SECONDARY STRUCTURE
 - ☐ 5.1. Current land use
 - ☐ 5.1.1. Krajinná pokrývka
 - ☐ 5.2. Special landscape structures
 - ☐ 5.2.1. Wine-growing areas
 - ☒ 5.2.2. Traditional land use and traditional culture
 - ☐ 5.3. Real vegetation
- ☐ 6. POPULATION AND ITS ACTIVITIES IN THE
- ☐ 7. NATURAL-SETTLEMENT REGIONS
- ☐ 8. PROTECTED AREAS AND NATURAL RESOURCES
- ☐ 9. STRESS PHENOMENA IN THE LANDSCAPE
- ☐ 10. COUNTRY AS A HUMAN ENVIRONMENT

List of map layers and legend:

- ☒ Administratívne hranice (aktualizované)
- ☒ Podklad - vektor
- ☒ Tradičný spôsob využívania krajiny a tradícia
- ☒ Tradičná kultúra

TRADIČNÁ KULTÚRA

<https://app.sazp.sk/atlassr/>

Explanation

Inventory

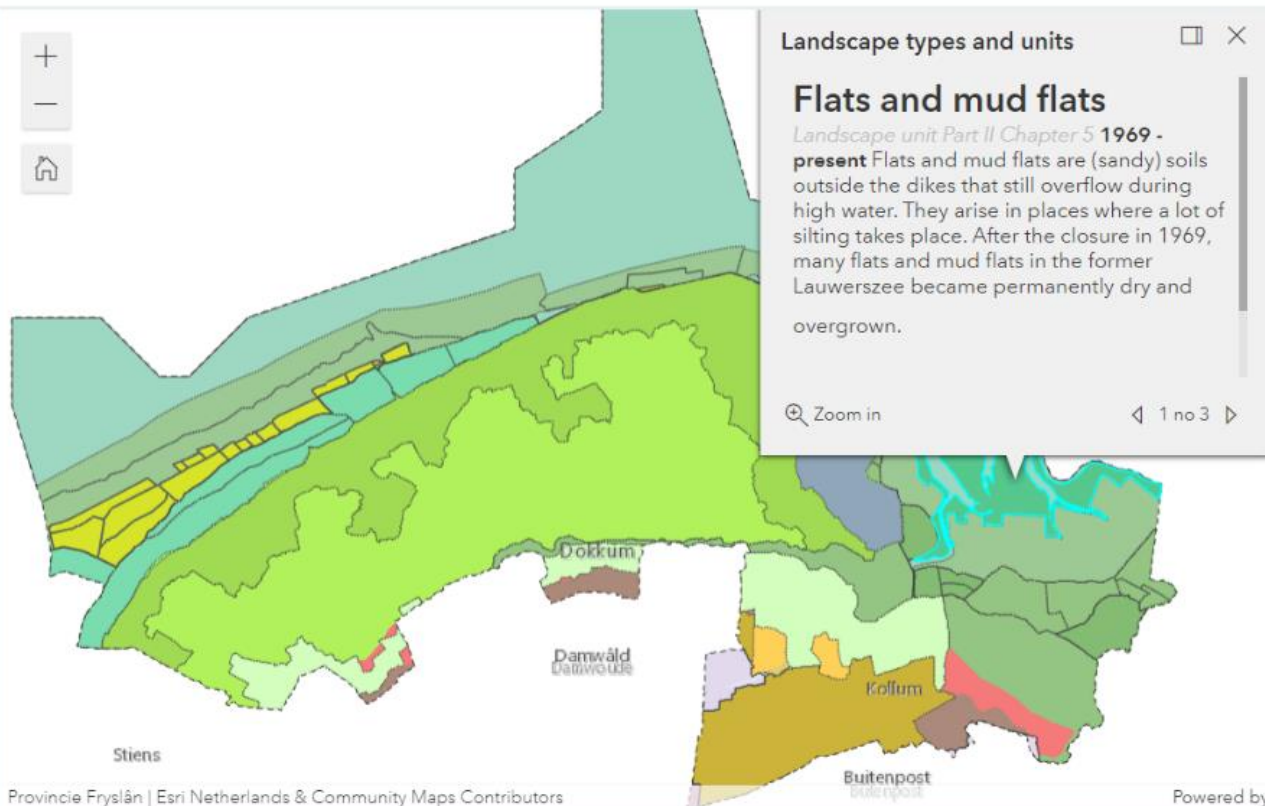
Landscape types

core qualities

allotment

map layers

- ▶ ☒ Place names ...
- ☒ Cutout ...
- ▶ ☒ H6 - Modern developments ...
- ▶ ☒ H8 - The Frisian Woods ...
- ▶ ☒ H7 - Peat reclamations ...
- ▼ ☒ H5 - The Coastal Landscape ...
 - ☒ Summer polder ①
 - ☒ Landaanwinning ①
 - ☒ Plate and swallow ①
 - ☒ Outside the dike landscape ①
- ▶ ☒ H4 - The Clay Area ...
- ▶ ☒ H3 - Living with the sea ...
- ▶ ☒ H2 - Holocene landscape ...

Legend

H8 - The Frisian Woods

peat meadow

Heathland reclamation landscape

H7 - Peat reclamations

Frisian Woods

Extending parcelled clay-on-peat area

Vīzija:

Publiski pieejama aktuāla informācija ainavu pārvaldības īstenošanai Latvijā vienotā tīmekļa vietnē

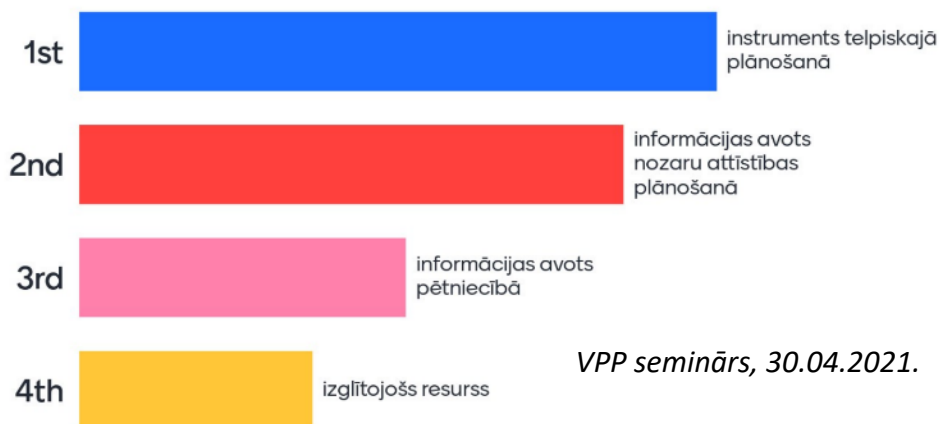
Mērķis:

Izveidot elektronisku Latvijas ainavu digitālo atlantu ainavu raksturojuma un novērtējuma rezultātu publicēšanai un sabiedrības izglītošanai

Darbības virzieni:

- Attēlot ainavu novērtēšanas rezultātus dažādos līmeņos un mērogos attīstības plānošanas vajadzībām par visām ainavām
- Sniegt izglītojošu un pētniecībā izmantojamu informāciju par ainavām
- Raksturot ainavu pārmaiņu procesus un tos ietekmējošos faktorus
- Izvēlēties piemērotāko tehnoloģisko risinājumu ainavu atlanta publicēšanai
- Nodrošināt platformu sabiedrības iesaistei vietu identitātes veidošanā, ainavu plānošanā, monitoringā un citu ainavu atlanta sadaļu pilnveidē
- Veidot vietni diskusijām par ainavu pārvaldību

Saranžējiet prioritārā secībā Jūsuprāt nozīmīgākās ainavu atlanta izmantošanas funkcijas

VPP seminārs, 30.04.2021.

Mērogs/izšķirtspēja:
Nacionālais – reģionālais – vietas
(250 000 – 5000)

**Ainavu veidojošie
un raksturojošie
dati/faktori**

Vektordati/
rastra dati

- Kvartāra nogulumu
- Ģeomorfoloģiskās formas
- Zemes segums (CLC)
- Augsnes
- Sateces baseini
- Reljefs
- Zemes lietojuma veidi
- Administratīvās robežas
- Ainavu izmaiņas
- ..

**Ainavu telpisko
vienību iedalījums**

Vektordati/
teksts

- Ainavzemes
- Ainavapvidi
- *Ainavu areāli*
- *Ainavu telpas*

**Tematiskie slāņi ar
specifiskām ainavām
vai atsevišķiem
objektiem**

Vektordati

- Kultūrvēsturiskais mantojums
- Tūrisma objekti
- Dabas vērtības
- Nacionālas nozīmes ainavas
- Reģionālas nozīmes kultūrainavas (no plānošanas reģionu IAS)
- Ainavu raksturvērtības

Laika skala
Grāmatzīmes

Par ainavām
(izglītojošā sadaļa
ar uznirstošiem
logiem)

Teksts/karto-
shēmas/attēli

- Ainavas jēdziens, nozīme
- Ainavu telpisko vienību iedalījums
- Ainavas ietekmējošie faktori
- ..

Ainavu pārvaldība

Teksts/attēli
StoryMaps

- Ainavu pārvaldības ietvars
- Normatīvie akti
- Telpiskā plānošanas loma
- Ainavu diena
- Ainavu monitorings
- Labie piemēri
- ..

Ainavu biogrāfija
un māksla

Teksts/attēli
StoryMaps

- Toreiz un tagad
- Latvijas ainavisti
- Akcijas ainavās
- Populārzinātniskas esejas
- ..

Laika skala
Grāmatzīmes

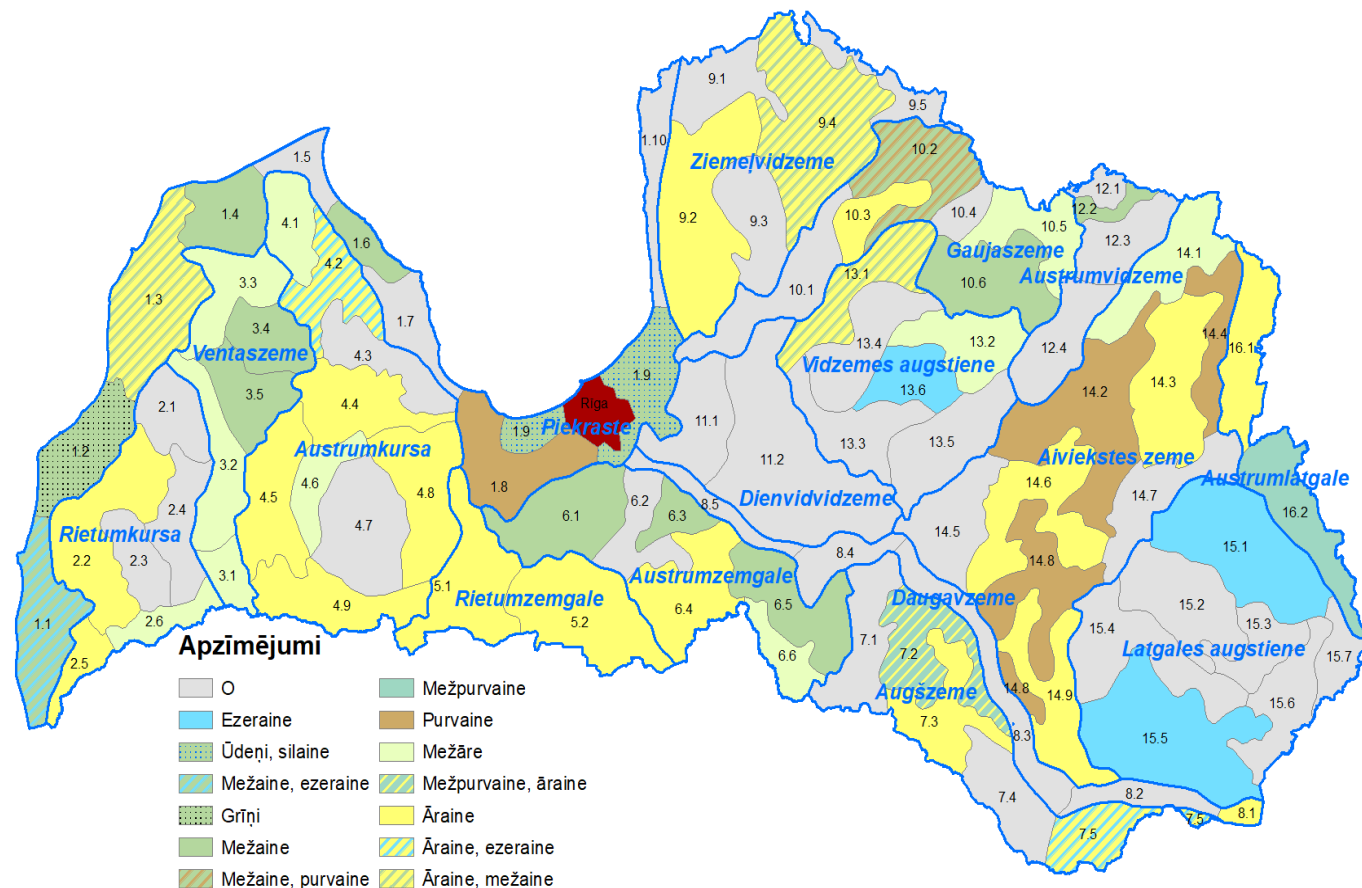

Ainavu telpisko vienību iedalījums

Ainavzemes

Ainavrajonēšana
(pēc Ramans, 1994)

Ainavapvidi

Ainavu telpisko vienību iedalījums

Ainavzemes

Ainavapvidi

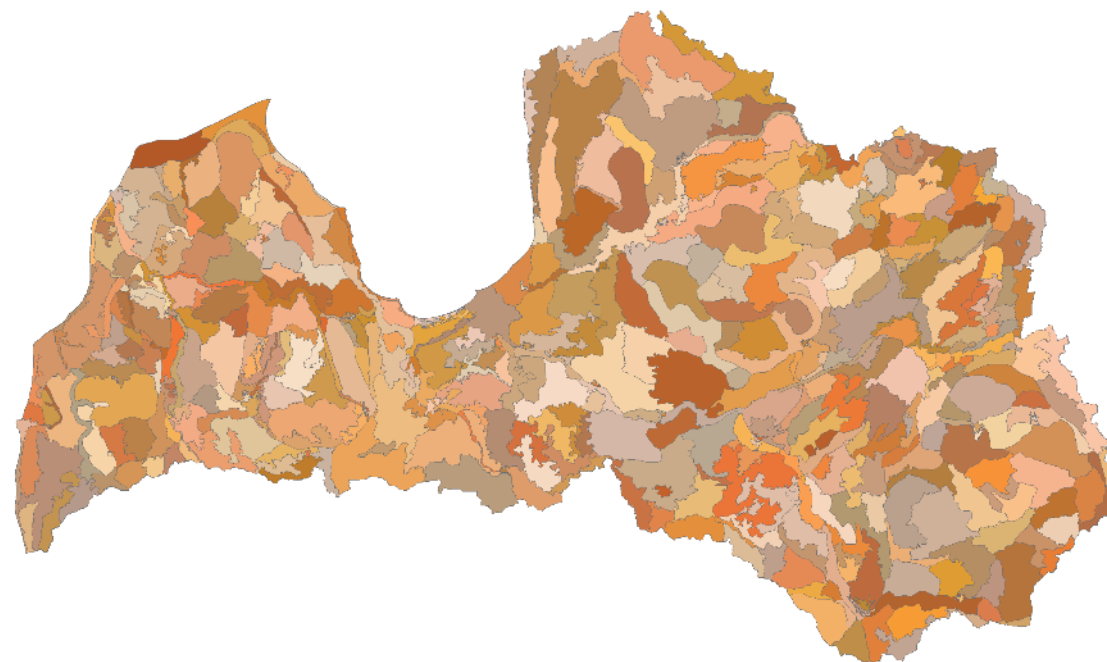
Ainavu areāli

Ainavu telpas

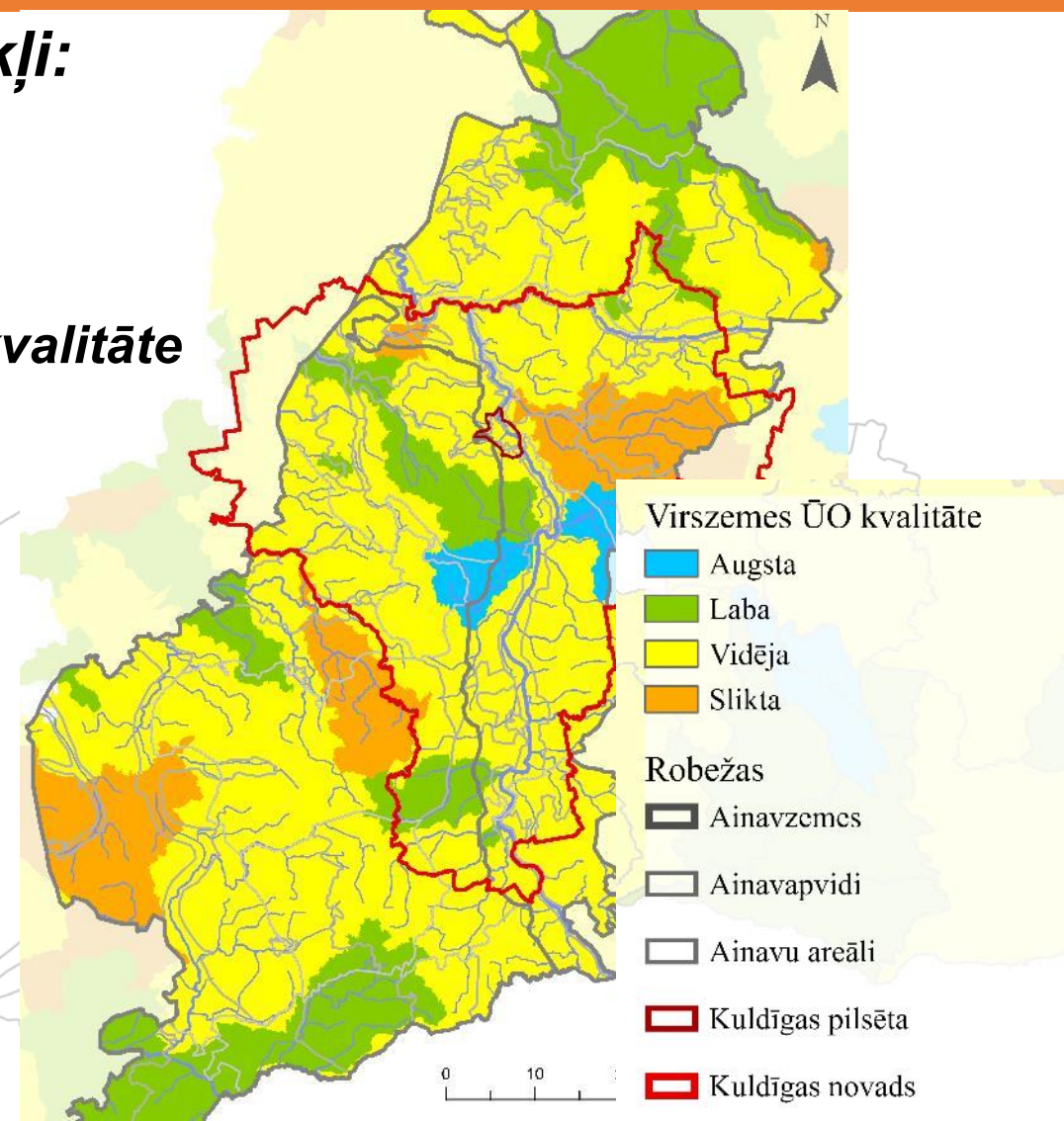
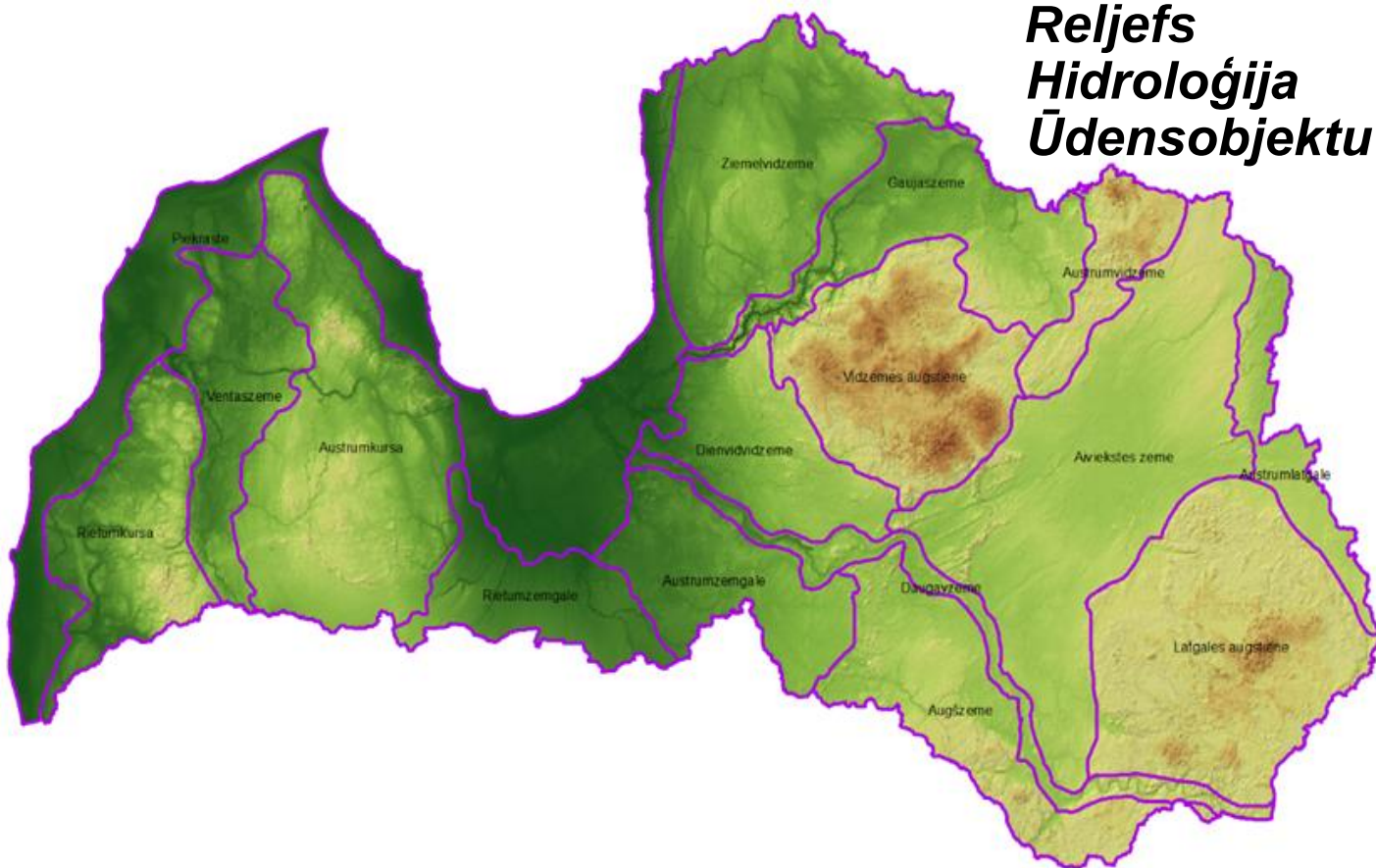

Vietas ainava

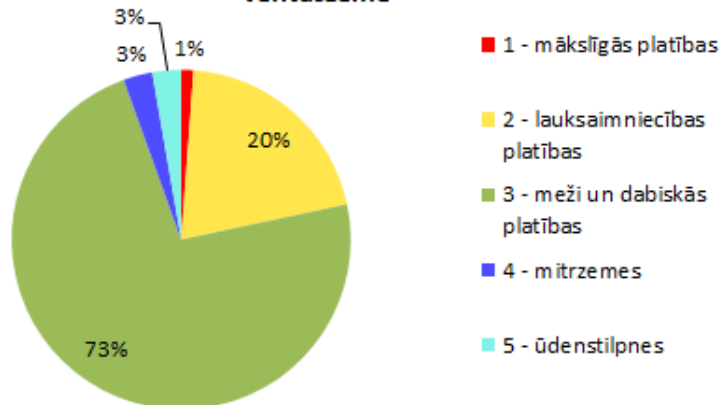
Ainavzemēs

Dabas apstākļi:
Nogulumi
Ģeomorfoloģija
Reljefs
Hidroloģija
Ūdensobjektu kvalitāte

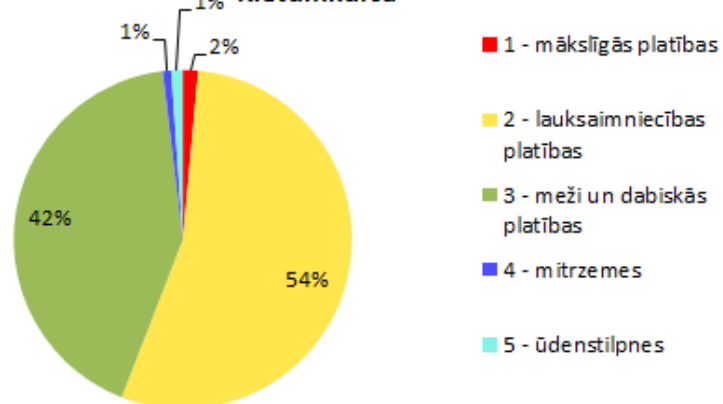

Raksturojums - izmantojamie rādītāji

Ventaszeme

Rietumkursa

Ainavu struktūra:

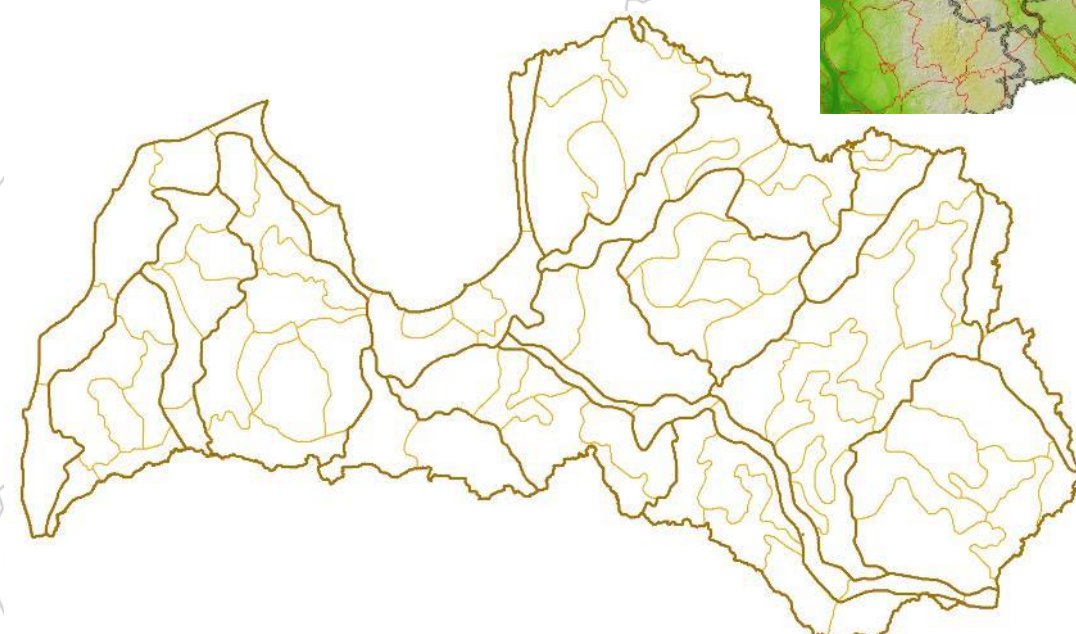
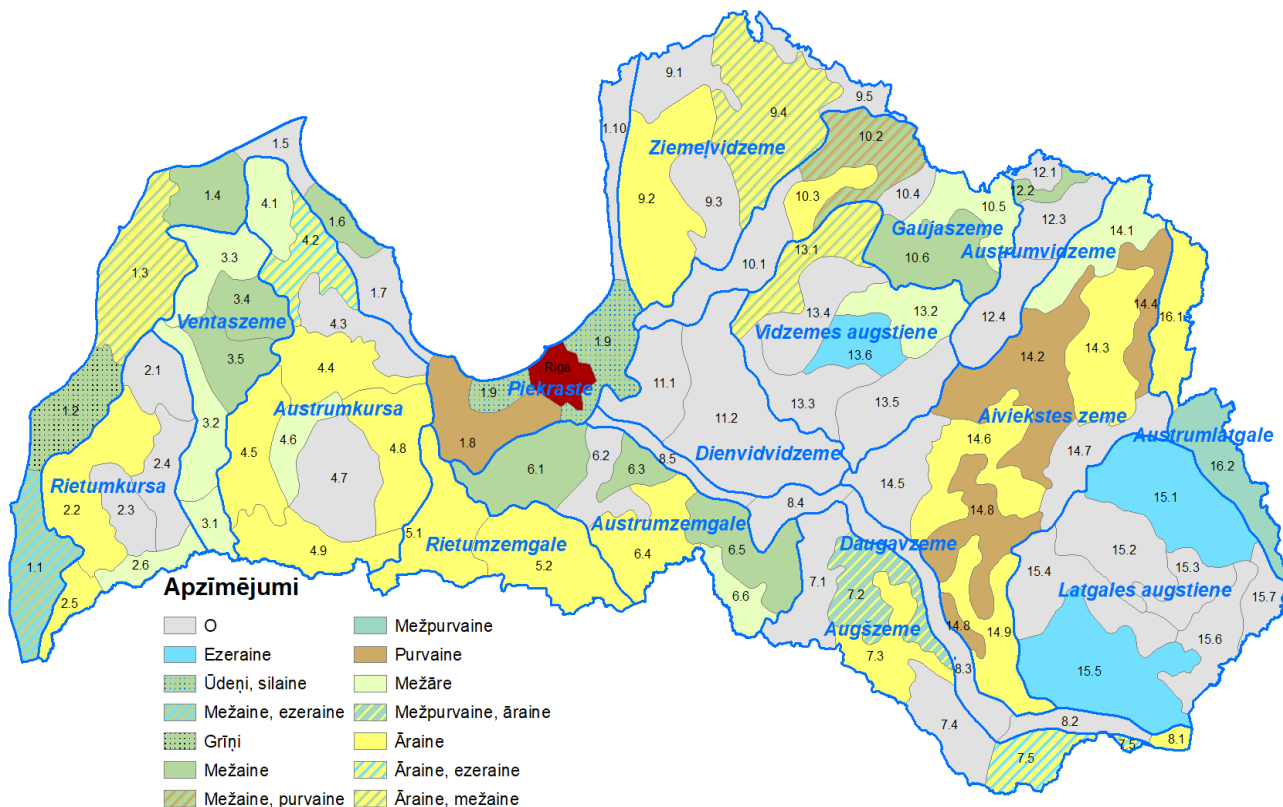
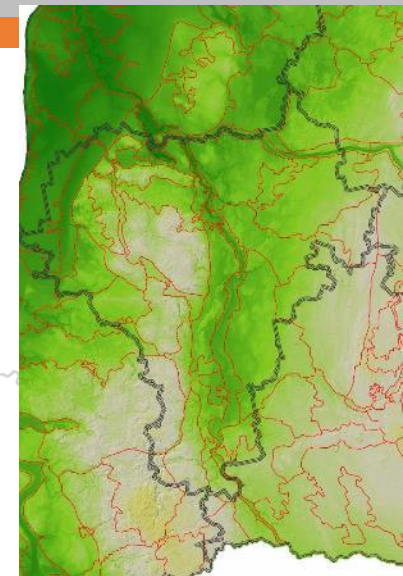
- Zemes segums (CLC 2018)
- Urbanizētas ainavas (t.sk., apdzīvojuma struktūra)
- Sociālekonomiskais novērtējums - peļņa (EUR) un darbavietas (PLE)

Raksturojums - izmantojamie rādītāji

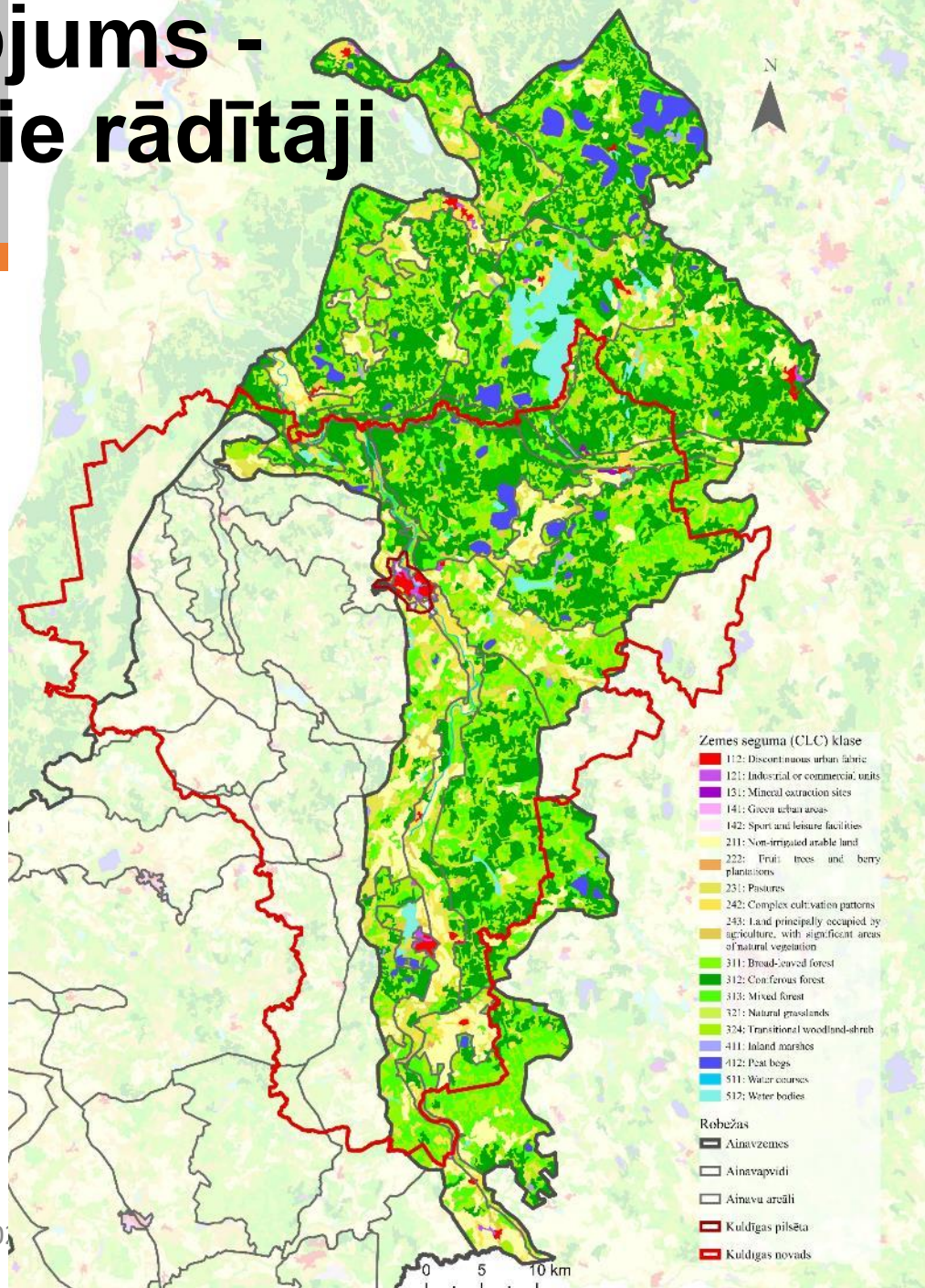
Ainavapvidos

*Dabas apstākļi:
Geomorfoloģija
Reljefs
Hidroloģija
Ūdensobjektu kvalitāte*

Raksturojums - izmantojamie rādītāji

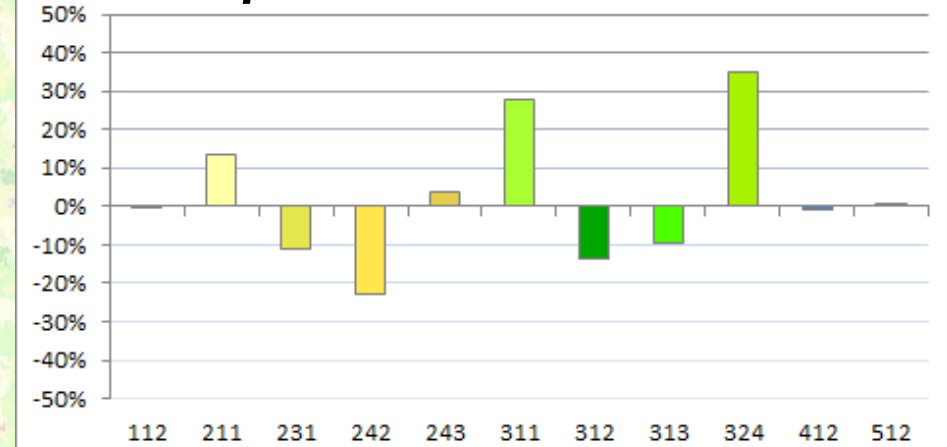
- Zemes seguma (CLC) klase**
- 112: Discontinuous urban fabric
 - 121: Industrial or commercial units
 - 131: Mineral extraction sites
 - 141: Green urban areas
 - 142: Sport and leisure facilities
 - 211: Non-irrigated arable land
 - 222: Fruit trees and berry plantations
 - 231: Pastures
 - 242: Complex cultivation patterns
 - 243: Land principally occupied by agriculture, with significant areas of natural vegetation
 - 311: Broad-leaved forest
 - 312: Coniferous forest
 - 313: Mixed forest
 - 321: Natural grasslands
 - 324: Transitional woodland-shrub
 - 411: Inland marshes
 - 412: Peat bogs
 - 511: Water courses
 - 512: Water bodies
- Robežas**
- Ainavzemes
 - Ainavapvidi
 - Ainavu areāli
 - Kuldīgas pilsēta
 - Kuldīgas novads

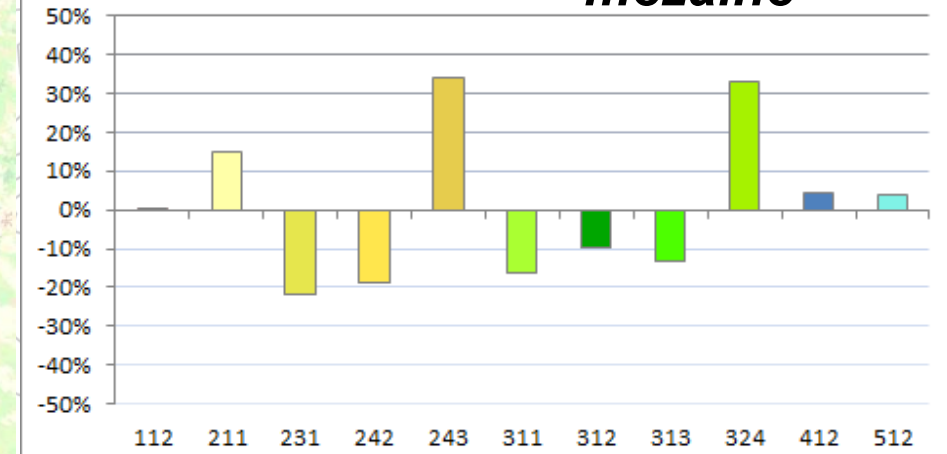
Ainavu struktūra:

- Zemes segums veidu izmaiņas (CLC 2018 vs. 2006)

Vidusventas priežu mežāru apvidus 3.2.

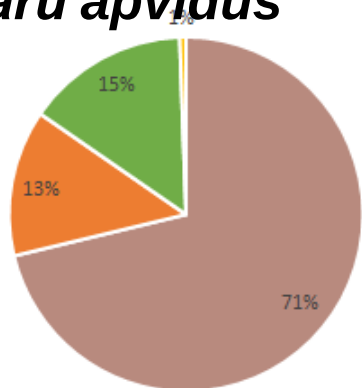

Lejasabavas mežaine 3.5.

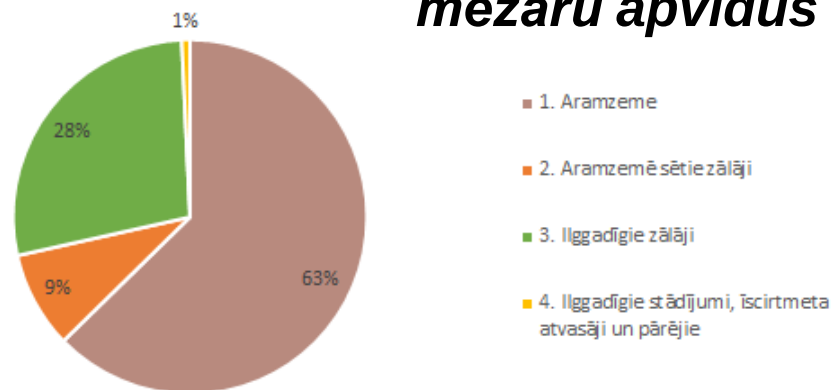

Raksturojums - izmantojamie rādītāji

3.1. **Augšventas egļu
mežāru apvidus**

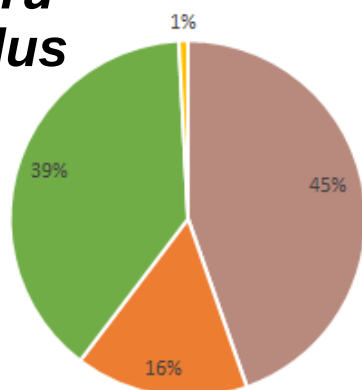
3.2. **Vidusventas priežu
mežāru apvidus**

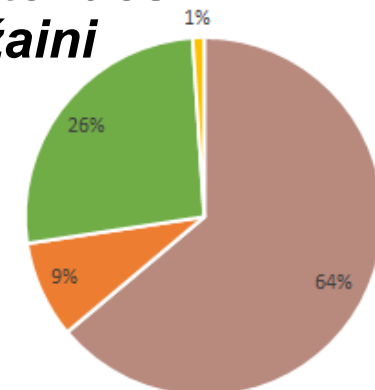
Ainavu struktūra:

- LIZ struktūra (LAD, 2020)
- Mežaudžu struktūra (AAT, vecumstruktūra)

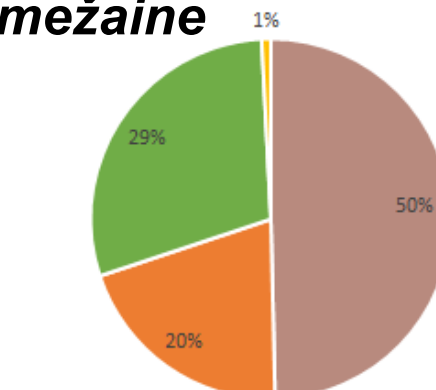
3.3. **Laidzes-Ameļu
mežāru
apvidus**

3.4. **Usmas ezeraine
ar Stendes
mežaini**

3.5. **Lejasabavas
mežaine**

- 1. Aramzeme
- 2. Aramzemē sētie zālāji
- 3. Ilggadīgie zālāji
- 4. Ilggadīgie stādījumi, īsirtmeta atvasāji un pārējie

Raksturojums - izmantojamie rādītāji

Ventaszemes ainavapvidos

Aizsargājamās dabas vērtības:

% no AA	3.1.	3.2.	3.3.	3.4.	3.5.
AAZ		1%			0%
DLZ	4%	1%	10%		0%
DPZ		2%	2%	1%	10%
NZ	0%	0%	0%		0%
RRZ			1%	1%	
SRZ				0%	

Sociālekonomiskais raksturojums:

- **Tūrisma potenciāls**
- **Sociālekonomiskais novērtējums -
peļņa (EUR) un darbavietas (PLE)**

Ainaviskās un kultūrvēsturiskās teritorijas:

- **Ainaviskās teritorijas no plānojumiem**
- **Ainaviskie objekti – ainavu dārgumi,
kultūras kanons u.c.**
- **Kultūrvēsturisko objektu skaits un
izvietojums**

Kartes/telpiskie dati/*wms* servisi:

<https://www.lvmgeo.lv/kartes>

<https://karte.lad.gov.lv/>

<https://ozols.gov.lv>

<http://kartes.gisnet.lv/>

<https://balticmaps.eu/lv>

<https://kartes.lgia.gov.lv>

<http://kartes.lnb.lv/>

<kartes.geo.lu.lv/>

<https://data.gov.lv/lv>

<https://www.uzdevumi.lv/p/geografija/Digitalais%20geografijas%20atlants>

...

<https://ainavudargumi.lv/karte/>

<https://kulturaskanons.lv/>

<https://geolatvija.lv/geo/tapis>

<https://is.mantojums.lv/map/>

<https://zudusilatvija.lv/>

<https://vesture.dodies.lv/>

<http://www.redzidzirdilatviju.lv/lv/>

...

Ziema

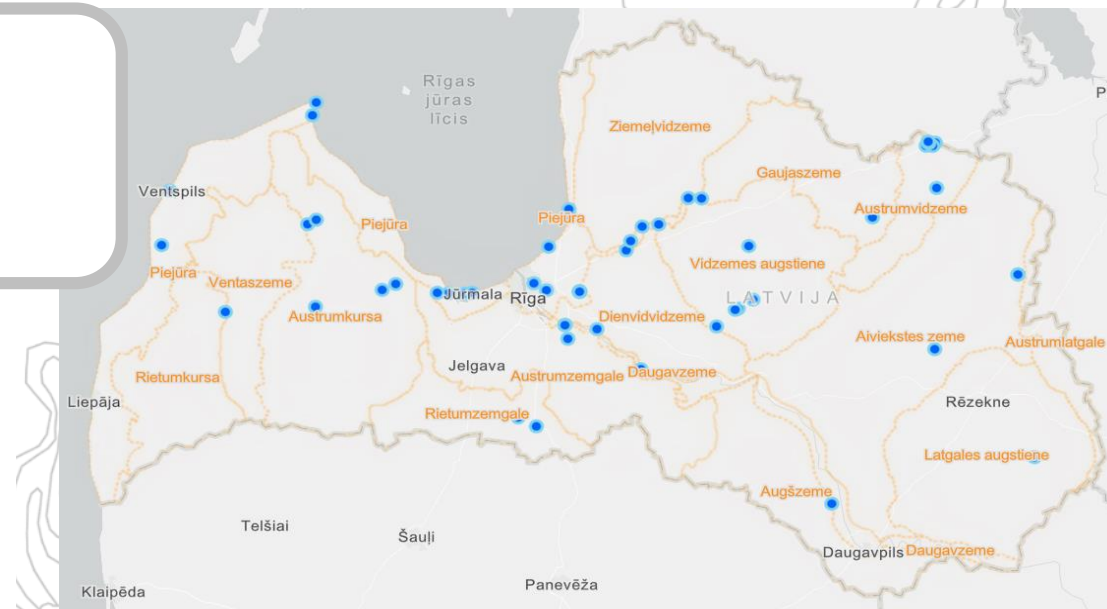
Periods: no 9.02.2022. līdz 21.03.2022.

Dalībnieki: 26; Foto: 117

Vietas: 54 (*Piejūra 15, Gaujaszeme 7, Austrumvidzeme 7; GNP, Veclaicene, KNP*)

Lietotnes apmeklējums: 936, vid. dienā – 23 reizes

Tiešsaistes risinājumi sabiedrības līdzdalībai

Izaicinājumi:

- Atlanta uzturētājs - VARAM, Plānošanas reģioni, LNB..?
- Datu aktualizācija;
- Tehniskais nodrošinājums, tehnisko iespēju strauja attīstība;
- Ainavu telpisko slāņu savienošanās ar kaimiņvalstu ainavām;
- Noformējums un dizains;
- ?

